

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОВАЙДИНГУ В УКРАЇНІ

© А.В. Гришук, 2015

Будь-яка діяльність, а тим паче інноваційна, неможлива без ресурсного забезпечення (кадри, гроші, час, інформація, обладнання і т.д.). У вітчизняній теорії та практиці як поняття забезпечення інноваційної діяльності значного поширення набула така категорія, як «провайдинг інновацій». Слово «провайдинг», яке походить з англійської, дослівно означає «забезпечення» або «той, що забезпечує». І хоча більш за все даний термін використовується в сфері Інтернет доступу (інтернет-провайдинг, хост-провайдинг, контент-провайдинг, провайдер тощо), однак останнім часом все більшого застосування набуває і в інноватиці.

У наукових публікаціях під «інноваційним провайдингом» розуміють комплексний цілісний процес формування, втілення в життя та подальшого супроводу системи заходів зі створення та просування на ринок нових товарів чи послуг, чия конкурентоспроможність ґрунтується на використанні нових наукових знань та прикладних розробок – наукоємних продуктів та послуг. Поняття інноваційного провайдингу є ширшим, ніж інноваційної діяльності, оскільки він має на меті активне формування ринку інновацій та отримання прибутку при використанні інновацій як товару. [1]

Інноваційний провайдер розглядається як суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює апробацію і впровадження інноваційних проектів із залученням інвестицій та виконує технічний супровід контрактів у системі взаємовідносин виробництва і реалізації інноваційної продукції. Провайдери фактично виступають посередниками між власником інтелектуальної розробки і виробником інноваційної продукції й на засадах партнерства забезпечують інвестування та просування останньої на ринок, виплачуючи роялті оригінаторам (авторам) та франчайзерам. У якості функцій інноваційного провайдера пропонується розуміти таке:

- надання належної допомоги власнику наукової розробки для входження у підприємницьке середовище;
- здійснення інвестування та підприємницького супроводу інновацій в реальну економіку держави;
- сприяння залученню у галузь фінансових ресурсів;
- здійснення апробації і впровадження інноваційних проектів;
- технологічний супровід контрактації виробництва та реалізації наукоємної продукції;
- виконання посередницьких функцій. [2]

Система інноваційного провайдингу – це модель побудови національної інноваційної системи, що ґрунтується на механізмі реалізації трансферу технологій із залученням посередників-провайдерів, які здійснюють трансформацію наукових знань в інновації.[3]

Базовими складовими системи інноваційного провайдингу є:

- інноваційна філософія – забезпечує усвідомлення принципів, методів, процесів інноваційної діяльності, особливостей підготовки та перепідготовки науково-інноваційних кадрів;
- науковий інновінг – забезпечує створення науково-інноваційної продукції, на яку є ринковий попит і еквівалентна пропозиція;
- інноваційний консалтинг – комплекс наукових, ринкових досліджень, проектних розробок і трансферних інструментів інноваційного бізнесу. Забезпечує корпоратизацію відносин, капіталізацію і комерціалізацію інноваційних технологій і продукції в кластерних сегментах наукоємного ринку;
- венчурне підприємництво – забезпечує освоєння наукоємних технологій, залучення венчурного капіталу, організацію експериментального виробництва та просування на ринку конкурентоспроможної наукомісткої продукції;
- наукомісткий ринок – забезпечує збалансування попиту і пропозиції на науково-інноваційну продукцію, регулювання пропорції відтворення, стимулювання впровадження досягнень науки і техніки у сфері виробництва і послуг. [4]

Автори [3] зазначають, що враховуючи відмінності наукових установ різних регіонів України по науковому потенціалу та концентрації промислового виробництва доцільно використати досвід США з

організації «прямого трансферу» через центри трансферу технологій у великих наукових і промислових центрах, а «непрямий» трансфер технологій, тобто провайдинг інновацій за участі професійних посередників (досвід Німеччини), може бути використаний в регіонах з більш низьким науковим потенціалом і низькою концентрацією виробництв.

Необхідність забезпечення більш ефективного використання науково-технологічного потенціалу і активне напрацювання нормативної бази переходу економіки України на інноваційну модель розвитку, створили певні передумови для появи такої ринкової структури, яка могла б представляти спільні інтереси селекціонерів і технологів, виробників високотехнологічної продукції, зацікавлених ринкових структур та інтереси держави щодо реалізації інноваційної політики у сфері АПК України та переходу галузі на міжнародний рівень. Саме такою структурою став Інститут інноваційного провайдингу Національної академії аграрних наук України. Це перша недержавна науково-дослідна установа, що має вищу державну атестацію і є провідною організацією з проблем ринкової інтеграції, інноваційно-інвестиційного розвитку науково-виробничої сфери АПК, інтелектуальної власності, трансферу технологій, венчурного підприємництва на наукомісткому аграрному ринку. Теоретичною та практичною платформою діяльності Інституту є створена система інноваційного провайдингу – комплекс нововведень на підприємницьких засадах. [4]

Ключовим моментом розвитку інноваційної інфраструктури аграрного ринку є формування підприємницького сектору за участю інноваційних бізнес-провайдерів. Структуру аграрного ринку інноваційної продукції на основі інноваційного провайдингу можна представити як поєднання сфер державного регулювання, аграрного виробництва, науки та агробізнесу, які підтримують інноваційний процес на всіх стадіях науково-технічних досліджень і розробок, дослідно-експериментального випробування та інноваційно-венчурного супроводу до кінцевого споживача. Провідну роль в даній структурі мають відігравати спеціалізовані малі та середні інноваційні підприємства, основною функцією яких є доведення наукових досліджень та розробок, яких потребує ринок, до готового продукту (технології), а також його апробація з подальшою передачею у великомасштабне виробництво.

Затверджена в Українській академії аграрних наук Програма інноваційного провайдингу передбачає створення регіональних агротехнокластерів з виробництва сільськогосподарської продукції, а також іншої високоякісної продукції за передовими технологіями з інвестиційним забезпеченням. Інститутом інноваційного провайдингу розроблені спільні програми на прикладі мережі Академії, програми підприємницької мережі концерну «Віадук» та Агротехнополісу, який зареєстровано Академією. Для регіонів Програма передбачає визначення провайдерів-виконавців програми, які на основі договорів з уповноваженими НААНУ та обласним керівництвом забезпечують реалізацію інноваційно-інвестиційних бізнес-процесів. Проте така модель співпраці науки, влади та інноваційного бізнесу на практиці не реалізована. [1]

Основними перешкодами формування системи інноваційного провайдингу в Україні можна назвати: недосконалість законодавчої бази (нескоординованість законодавчих актів між собою та їх невідповідність економічній ситуації в країні); відсутність бюджетного фінансування інноваційних перетворень; неефективність стимулів для залучення підприємств в інноваційно-інвестиційний процес; недосконалість правового захисту інтелектуальної власності.

1. Кащук, К.М. Вплив провайдингу інновацій на формування інноваційної інфраструктури аграрних підприємств [Електронний ресурс] / К.М. Кащук. – Режим доступу : pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/3_1/135.pdf.

2. Кащук, К.М. Теоретичні засади ідентифікації інноваційного провайдингу в аграрній сфері [Електронний ресурс] / К.М. Кащук. – Режим доступу : znau.edu.ua/visnik/2011_2_2/120.pdf.

3. Зінчук, Т.О. Трансфер інноваційних технологій: сутність та значення у розвитку вітчизняної економіки [Електронний ресурс] / Т.О. Зінчук, К.М. Кащук. – Режим доступу : eprints.zu.edu.ua/11907/1/4.pdf.

4. Сайт Інституту інноваційного провайдингу НААН. – Режим доступу : iipnaan.com.ua/ru/.